



**R. Patris, Francisci Svarez, E Societate Iesv,
Metaphysicarvm Disputationvm, In Qvibvs Et Vniversa
Natvralis Theologia Ordinate Traditvr, Et Qvæstiones Ad
omnes duodecim Aristotelis Libros ...**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ ; [Coloniæ Agrippinæ], 1630

5 An diuisio entis in vnum & multa sit analogica.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94135](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94135)

compositum, vnum est: quod autem nec simplex nec compositum est, ens non est: sed, vel nihil erit, vel plura entia.

*Explicatur diuisio entis in vnum
& multa*

IV.

Ad rationem ergo dubitandi positam respondet Diuus Thomas 1. part. qu. 11. art. 1. ad 2. id, quod est vno modo indiuisum, alio modo posse esse diuisum, & quod sub vna ratione est multa, sub alia esse posse vnum. Et hac ratione (inquit) ens diuiditur per vnum & multa, tanquam per vnum simpliciter & multa secundum quid: nam & ipsa multitudo non contineretur sub ente, nisi contineretur aliquo modo sub vno. Afferitque Dionysius vltimo capite de diuinis nominibus dicentem, non esse multitudinem, quæ non participet aliquo modo unitatem: nam, quæ sunt multa partibus, sunt vnum toto, & quæ sunt multa accidentibus, sunt vnum subiecto, &c. Ex qua responsione intelligitur primo, formaliter & proprie loquendo, ens non diuidi in multa, vt multa sunt actu & formaliter, quia huiusmodi multa quatenus talia sunt, reuera non sunt ens, sed entia.

V.

Duplici ergo modo potest multitudo poni in diuisione entis: primo si non intelligatur de multitudine actuali, id est actu diuisa, quæ sola proprie est multitudo, vt constat ex 5. Metaph. cap. 13. tex. 18. sed de multitudine in potentia tantum, quomodo in continuo dicitur esse multitudo partium integrantium, aut punctuorum & in natura humana multitudo partium essentialium. Et hoc modo videtur intellexisse D. Thom. diuisionem, cum dicit ens diuidi per vnum & multa, tanquam per vnum simpliciter & multa secundum quid: nam illud est vnum simpliciter, in quo non sunt multa actu diuisa: & e converso, illa dicuntur multa secundum quid, quæ in re non sunt actu diuisa, seu distincta, seu potentia tantum. Vnde in hoc sensu membra hæc, per se loquendo, non est necesse re distinguere, sed ratione tantum: idem namque ens, quod est vnum simpliciter, est multa secundum quid, seu in potentia, vt in exemplis positis constat: nisi velimus ea membra cum præcisione, seu exclusionem intelligere, hoc modo, aliquod ens ita esse vnum vt nullo modo sit multa, neque actu, neque potentia: aliud vero ita esse vnum, vt sit etiam multa secundum quid, seu potentia aut accidentaliter: quo sensu coincidet illa diuisio cum diuisione entis seu vnus in simplex & compositum. Et iuxta hanc interpretationem rationem facile constat, diuisionem hanc nihil obstat adæquationi entis & vnus: nam illa multitudo non excludit unitatem simpliciter. Denique in hoc sensu potest intelligi in ea diuisione diuidi ens, non vt commune est ad ens per se, & per accidens, sed ipsum ens per se, quia inter entia per se dantur aliqua, quæ, licet sint vnum actu, possunt tamen esse multa potestate.

VI.

Alio vero modo potest illa diuisio exponi de multitudine simpliciter ac proprie, quomodo videtur intellexisse Caietan. cum ait, illa verba Diui Thomæ dict. solut. ad 2. ens diuidi per vnum & multa, tanquam per vnum simpliciter & multa secundum quid, ita esse intelligenda, vt simpliciter, & secundum quid, non cadant super vnum & multa, sed, super verbum, diuiditur, id est, ita diuiditur ens per vnum & multa, vt vnum simpliciter sit ens, multa vero secundum quid. Atque hoc modo è contrario dicendum est, multitudinem poni in diuisione entis, quatenus contingit, ea, quæ sunt multa simpliciter, esse vnum secundum quid. Vnde aliud membrum intelligitur de vno simpliciter & absolute: atque hoc sensu membra illa non ratione tantum, sed re ipsa semper distinguuntur, quia includunt oppositionem contradictoriam seu priuatiuam ex parte diuisionis: nam multa simpliciter sunt, quæ in se sunt actu diuisa: vnum vero quod non est in se actu diuisum. Et iuxta hunc etiam sensum coincidet hæc diuisio cum illa, qua diui-

ditur ens in vnum simpliciter, & vnum secundum quid: nam multa simpliciter non diuidunt ens, nisi quatenus sunt vnum secundum quid. Quo etiam fit, vt diuisum in hac diuisione sic explicata non sit ens per se, sed quod diuiditur in ens per se, & per accidens: nam omne ens per se est vnum simpliciter: multa autem non dicuntur vnum secundum quid, nisi quatenus ens aliquod per accidens constituunt, & ita non possunt in diuisione entis poni, nisi saltem sub ratione entis per accidens: ergo diuisum in ea diuisione non potest esse ens per se, nam repugnaret vni membro vt conuerteretur cum alio, debet ergo ens abstrahens à per se & per accidens. Atque ita tandem intelligitur, quomodo prædicta diuisio non repugnet adæquationi vnus & entis: nam ad eam spectat, vt ita vnumquodque sit vnum sicut est ens, ita vt, si fuerit ens per se, sit etiam vnum per se; si vero ens sit per accidens, sit etiam vnum per accidens, & sicut ens abstractè significari, ita & vnum & ideo, sicut ens in hoc sensu diuiditur in vnum & multa, ita & ipsum vnum posset eodem modo diuidi: nam vt dixi, perinde est, ac si diuidatur in vnum simpliciter, & vnum secundum quid.

S E C T I O V.

*An diuisio entis in vnum & multa sit
analogia.*



Ex his, quæ dicta sunt, facile possunt definiri nonnulla dubia, quæ de hac diuisione tractari solent ab authoribus. Primum est, an hæc diuisio sit analogia, vel vniuoca.

Respondetur, si intelligatur in posteriori sensu esse analogam, & fere æquiuocam: quia diuisio entis in ens per se, & ens per accidens, cui prædicta diuisio æquiualeat in illo sensu, vt dictum est, analogia est, analogia quadam proportionalitatis, ita vt enti sic sumpto non respondeat vnus communis conceptus quia ens per accidens, vt sic reuera non est ens, sed entia, solumque appellatur ens propter quandam proportionem, vel imitationem entis per se. Probat hanc sententiam in primis ex Aristot. libr. 4. Metaph. c. 2. in fine, vbi aperte docet, hic interuenire analogiā. Deinde ratione, quia quæ sunt multa simpliciter, non sunt vnum simpliciter: nam hæc duo prorsus opponuntur: ergo neque sunt ens simpliciter, nam ens & vnum, si eadem proportionem sumantur, conuertuntur: ergo ens non diuiditur vniuocè in vnum, & multa, sed analogicè. Et hoc significauit D. Thom. 1. part. quæst. 11. art. 1. ad 2. iuxta expositionem Caietani supra adductam & declaratam. Deinde, quod hæc analogia tanta sit, vt diximus, declaratur in hunc modum, quia esse indiuisum, est de ratione vnus: sed hæc indiuisio non reperitur in huiusmodi vno per accidens, nisi valde analogicè, & fere æquiuocè, quia in eo reperiuntur multa actu diuisa, & indiuisio solum est secundum quandam apprehensionem, vel habitudinem: ergo ratio vnus non conuenit tali multitudini, nisi per quandam proportionalitatem, seu imitationem; ergo ratio entis eodem modo illi conuenit, quia vt dictum est, ens & vnum sibi inuicem cum proportionem respondent. Item, quia ens dicitur ab essentia, vel ab existentia: in illa autem multitudine non est essentia, neque existentia, sed potius essentia & existentia.

Dices hoc ad summum procedere de his, quæ ita sunt multa simpliciter, vt nullo modo sint vnum nisi per aggregationem, vt in acervo lapidum, &c. quia ibi reuera non est unitas, sed propinquitus quædam, quæ non nisi per quandam proportionalitatem potest vocari unitas, vt rectè declaratum est. Tamen in aliis entibus per accidens, quæ habet aliquam vniuocè, vel coordinationem partium, ratione cuius possunt aliquo modo dici vnum per se vt supra diximus, non

vide-

I.

II.

III.

videtur procedere ratio facta, nec intercedere tanta analogia: nam hæc videntur comprehendi sub vno conceptu vnus transcendentaliter sumpti: nam habent vnitatem aliquam realem, & indiuisiōem, quæ in ipsis rebus fundatur.

IV. Respondetur, hoc quidem esse probabile, præsertim quando intercedit Physica & realis vnio, vt est inter substantiam & accidens, ipsi intrinsicè inhærens: nam in tali composito, sicut est vera & physica vnio, ita est aliqualis vnitas realis, quæ licet non sit tanta, quanta est in substantiali composito: habet tamen cum illa realem conuenientiam, qualis est etiam inter illas vniones: illa ergo sufficit, saltem ad vnitatem conceptus, esto illa, sit cum aliqua analogia, quod pendet ex infra dicendis de analogia entis. De aliis verò entibus artificialibus res est magis dubia: quia non intercedit ibi vnio realis & physica, & consequenter nec indiuisio realis: ergo nec conuenientia realis in vnitatem, quæ sufficit ad vnitatem conceptus in ratione entis, vel vnus. Nihilominus tamen oppositum potest facile defendi, quia illam compositum cum aliqua coniunctione, vel coordinatione, est aliqualis vnio, quæ sufficit, vt hæc entia concipiuntur, vt aliquo modo per se vna, propter quod supra diximus, probabile esse sub ea ratione directè contineri sub obiecto Metaphysicæ; & de illis vt sic posse esse scientiam: hoc ergo etiam satis erit, vt sub vno conceptu transcendentali vnus concipi possint.

V. Atque hinc à fortiori sequitur, si diuisio illa intelligatur in priori sensu supra explicato, ita vt diuisum sit ens per se rigorosè dictum, in vnum, quod nullo modo est multa & vnum, quod est multa in potentia: sic multò magis diuidi vnum secundum communem quandam conceptum vnus per se, seu simpliciter, quia esse multa illo modo, scilicet, in potentia, non excludit vnitatem simpliciter, vt dictum est, non tamen videtur excludenda omnis analogia ab illo conceptu, quia Deus, qui in illo continetur, sicut non est vniocè ens, ita nec videtur vniocè vnus cum cæteris creaturis.

VI. Posset autem probabiliter dici, quamuis vnum, quoad positium, quod includit, vel connotat, non dicitur vniocè de Deo & creaturis, tamen quantum ad negationem inclusam, non repugnare, quod dicatur vniocè, quia alia predicata negatiua possunt vniocè dici de Deo & creaturis. Vt, verbi gratia, esse immateriale, vt præcisè dicit negationem, & carentiam materie primæ, æquè conuenit angelis, ac Deo, quamuis positium fundamentum illius carentiæ non sit in eis vniocum: sic ergo videtur dici posse de negatione diuisionis, quam dicit vnum. Dices, hoc ad summum procedere de rebus indiuisibilibus vt sic, verbi gratia, de angelo. Sed contra primò, quia si semel conceditur, vnum transcendens dici vniocè de angelo & Deo, inde sumitur argumentum, dici etiam vniocè de homine, verbi gratia, quia licet homo non sit tam perfectè vnus sicut angelus, tamen est vniocè vnus: ergo si angelus est vnus vniocè cum Deo, etiam homo erit vniocè vnus cum vtroque. Secundò ratione à priori id patet, quia vnū præcisè dicit negationem actualis diuisionis: sed hæc negatio integrè & perfectè reperitur in ente propriissimè & per se vno, etiam si compositum sit. Quod autem in substantia indiuisibili aliquid amplius præter illam negationem reperitur, pertinet quidè ad maiorem quandam perfectionem entitatis, vel vnitatis, non tamen sufficit ad analogiam in ratione vnus. Vnde, cum alias respectu huius negationis non sit propria dependentia, vel causalitas nisi ratione fundamenti, nulla videtur esse in ea sufficiens ratio analogiæ. Tertiò idem confirmatur, quia alias materia prima, esset perfectius vnum, quàm substantia composita, & idem argumentum fieri potest de anima: imò & de quolibet accidente simplici respectu substantiæ compositæ, & de puncto respectu

Franc. Suar. Metaph. Tom. I.

ctu quantitatis; nam respectu omnium sequitur vnum esse analogum, & per prius dici de simplici, quamuis imperfectissimo ente.

Sed, licet hæc probabiliter dicta sint, nihilominus simpliciter dicendum est, vnum transcendens analogicè dici de Deo & creaturis; & de his omnibus, de quibus ens analogicè dicitur, quia (quidquid sit de negatione) vnum non dicit de formali solam negationem, vt supra visum est, sed entitatem seu essentiam indiuisam, & ideo vbi essentia vniocè non est, nec realis vnitas potest esse vniocæ. Item, quia, vt Aristoteles dixit 4. Metaphys. textu 2. quod ad rem artinet, idem est dicere vnum, & ens vni: ergo quod non est simpliciter ens, non potest esse simpliciter vnum: ergo, quod fuerit analogicè ens, erit etiam analogicè vnum. Hoc autem maxime habet verum in Deo, in quo non solum essentia, vt sic est alterius ordinis, sed etiam vt fundat negationem vnus, habet perfectionem quandam alterius rationis & ordinis. In illis autem entibus, in quibus licet essentia sit imperfectior, tamen vt fundat negationem diuisionis, habet quandam excessum simplicitatis, seu indiuisibilitatis, aliquo modo dici potest esse perfectior ratio vnus quoad negationem; non verò simpliciter propter rationem dictam. Et hinc rursus confirmatur quod supra dictum est, vnum non dicere de formali solam negationem; seu entitatem sub negatione.

SECTIO VI.

Quomodo vnum & multa opponantur.



I. N hac re Aristot. lib. 4. Metaph. c. 2. vnum & multa significat priuatiuè opponi. At verò lib. 10. c. 1. sentit neq; opponi relatiuè: quia vnum non dicitur ad aliud, nec contradictoriè, quia neutrum est mera negatio; neutrum enim verè dici potest, tam de his, quæ non sunt, quam de his, quæ sunt; nec mere priuatiuè, quia neutrum consistit in sola priuatione, sed aliquid dicit positium, nec denique merè contrariè, quia includunt formaliter aliquam negationem; vnde concludit, opponi quodammodo contrariè, & quodammodo priuatiuè. D. Th. autem 1. part. q. 11. art. 2. sentit hanc oppositionem magis accedere ad priuatiuam, quia vnum (inquit) opponitur multis, sicut indiuisum diuiso.

II. Vt hoc tamen amplius explicetur, considerandum est, multa dupliciter posse comparari ad vnum: primò, vt multa sunt, secundò, vt sunt aliquo modo vnum: quomodo diximus, multitudinem esse membrum diuidens ens in ea partitione, qua diuiditur in vnum & multa. Quapropter formaliter loquendo de multitudine, vt est membrum illius diuisionis, differt ab vno simpliciter dicto, tanquam imperfectum à perfectò, & ita sunt tanquam duæ rationes disparatæ & distinctæ. Sicut, si consideremus numerum sub ratione vnus quantitatis discretæ, vel ponamus, illum habere vnam rationem formalem, vt sic, distinguetur ab vnitatem tanquam quædam ratio formalis distincta à ratione formali vnus; sicut solent distingui duæ naturæ, vel species disparatæ, vel sicut distinguitur linea à puncto. At verò considerando multitudinem, vt multitudo est, & mera aggregatio plurium, sic considerare possumus, vel illud tantum, quod positium est in vnitatem & multitudine, & ita se habent ad modum totius & partis, quia multitudo ex vnitatibus hoc modo resultat, vel considerare possumus negationem inclusam, & sic vtrumque includit negationem aliquam: multitudo enim, multa positiua entia dicendo includit hæc negationem, quod vnum non sit aliud, quæ dici potest negatio identitatis; vnum verò dicit negationem diuisionis. Et ita videntur mutuo opponi priuatiuè secundum diuersas rationes: nam vnum includit ne-

H

gatio-